

श्री.रा.रा. योगेश कुळकर्णी यांस स.न.वि.वि. स्वाध्यायाची वाटच पहा होतो. असो.आता समिक्षणाकडे वळतो.

स्वाध्याय ६ चे समीक्षण (नामस्मरण भक्ति द ४ स. ३)

प्र १अ) उत्तर अचूक. कथा पुढे अशी आहे की श्रीरामांनी स्वतः जेव्हा दगड पाण्यांत टाकले तर ते बुडाले. ह्याचे कारण म्हणजे जेव्हा श्रीराम तुम्हाला टाकतील तेव्हा कोणीही तुम्हाला वाचवू शकणार नाही. पण प्रभू अत्यंत दयाळू आहेत. प्रेमाने नामस्मरण केले तर तेच आपल्याला अनेक संकटांतून मुक्त करतात. मला स्वतःला ह्याचा थोडासा अनुभव आहे. असा अनुभव अत्यंत आनंददायी असतो. नामस्मरण हाच भवसागरांतून तरण्याचा अत्यंत सोपा मार्ग आहे. आपण तसे नामस्मरण करतो का? हा आपल्यासाठी स्वतःच स्वतःला विचारयचा प्रश्न आहे . आत्मपरीक्षण आपणच करायचे व पुढे काय करायचे ते ठरवायचे. .

प्र. १ब) हे उत्तर बरोबर आलेले आहे. रोजच्या जीवनांत आपल्याला बरेच वेळा इतरांचे टोचून बोललेले कट्टू बोलणे ऐकावे लागते हे कट्टू बोल म्हणजे आपल्या साठी हलाहलासारखेच कधीकधी असतात.. अश्या वेळी आपण शंकरांचे उदाहरण लक्षांत घ्यावे. भगवान शंकरांनी हलाहल गळ्यांत ठेवले. बाहेर येऊ दिले नाही व गिळले पण नाही . तद्वतच आपणही कोणीही बोललेले कोणतेही कट्टू बोल हे सहनच करायचे त्यांवर आपण कट्टू शब्दांनी उत्तर द्यायचे नाही तसेच त्यामुळे आपली मनस्थिती पण बिघडू द्यायची नाही . हे जमावे म्हणुन अशा वेळी भगवंताच्या नामाचे स्मरण करावे. मग ते बोलणे कांहीही वादविवाद भांडणे न करता सहन करता येते. अर्थात हे कट्टू बोल ऐकूनही क्षमा करता आली तर सोन्याहून पिवळे. **कधी कधी आपले उत्तर सुद्धा उलट उत्तर समजून आणखी कट्टू बोलणे ऐकावे लागते. शंकरांप्रमाणे नेहमीच मन शांत ठेवणे ही तपःस्वर्याच आहे. प्रत्येकाला ह्यातून जावेच लागते. हे सर्व आपण येथे ह्या दृष्टांतावरून शिकतो.**

ह्या अशा सहनशीलतेला " तितिक्षा " असे पण म्हणतात.

प्र २) सर्व जोड्या बरोबर. ही रामायण , पुराणांमधली उदाहरणे ह्यासाठी दिलेली आहेत की नामस्मरण करायला वाचकाने (आपण) प्रवृत्त व्हावे व स्वतःच्या जीवनाचे सार्थक करून घ्यावे.. उफराटे म्हणजे वैखरीत सुरु झालेले नामस्मरण परे पर्यंत पोहोचणे. ही स्थिती आली की नामस्मरण सतत सुरु राहते व सर्व व्यवहार पण चलूच राहतात.

प्र ३) ह्या निमित्ताने पूर्ण समासाचे वाचन पुनः एकदा झाले. प्रश्न ३ ते १० व १४ ह्या ओव्यांवर आधारित आहे. **उत्तर छान आलेले आहे .** ओव्यांमधे निरनिराळ्या मुद्द्याची मांडणी समर्थ कशी करतात , अभ्यास करतांना कसा विचार करायचा ते ह्या प्रश्नाच्या उत्तरासाठी ओव्या शोधताना आपल्याला कळते. एखाद्याला कठीण विषय कसा सोपा करून कसा सांगायचा ह्याचे हा समास एक उत्तम उदाहरण आहे. आपण पण ते रोजच्या जीवनामधे प्रयत्नानी करू शकतो हेच तुमच्या उत्तरावरून स्पष्ट झाले.

प्र ४) हे उत्तर योग्य आलेले आहे. आजच्या काळी पण माणसांवर संकटे येतातच. नामस्मरण हे आज पण म्हणुनच सोपे उपयोगी साधन संतांनी आपल्याला सांगितले आहे. असो. ह्या असे वाचन झाले की आपल्याला नामस्मरण करण्याची सुबुद्धी सुचते. हा फायदा आपलाच झाला. ह्या शिवाय अंते मती सा गती म्हणजेच मृत्युच्या वेळी जर भगवंताचेच स्मरण झाले तर जन्म-मरणाच्या चक्रांतून सुटका होते हे उघडच आहे (पण त्यावेळी मुखांत नाम येण्यासाठी नेहमीचा सराव हा हवाच.) हा मुख्य फायदा.. महापातक म्हणजे भगवंतास विसरणे हेच आहे.

प्र.५ अ) उत्तर बरोबर. नामस्मरणाचे महत्त्व परत एकदा येथे स्पष्ट झाले.

प्र ५ ब) गोंदवलेकर महाराजांना नामावतार म्हणतात. त्यांची वर्षासाठी ३६५ प्रवचनांचे पुस्तक रु ६५ /- (रु. पासष्ट) ला मिळते. वै. बेलसरे यांनी त्यांचे चरित्र पण लिहिले आहे ते पण वाचण्यास योग्य पुस्तक आहे. सदगुरू वासुदेवानंदाचे एक भक्त कै. कामथ यांचे नामजपाचे महत्त्व हे पुस्तक (ढवळे प्रकाशन मुल्य रु ५०) पण खूपच छान आहे. जमल्यास जरूर वाचा. .

अभ्यास छान झालेला आहे. पुढे जेव्हा जेव्हा प्रश्न४, ५अ सारखे प्रश्न येतील तेव्हा थोडेसे स्पष्टीकरण विचारले नसले तरी जरूर करावे. त्यासाठी मागच्या समासातल्या ओव्या , किंवा माहीत असलेले अभंग , सुभाषिते ह्यांचा जरूर वापर करावा. त्यामुळे उत्तरे आणखी सुंदर होतील. वगैरे घरच्या सर्वांना शुभेच्छा.

आपला

रविन्द्र फडके